

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏอยู่เช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติดปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 1-2)

สภาพสังคมปัจจุบันหากพิจารณาถึงระเบียบวินัยของคนในชาติ เป็นเรื่องที่น่าห่วงใยสำหรับองค์กรการศึกษาทุกระดับ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2538 : 5) ได้เสนอเรื่องนี้ไว้ว่า ปัจจุบันปัญหาดังกล่าวในสังคมทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ ส่วนหนึ่งสืบเนื่องมาจากการขาดระเบียบวินัยของประชาชน เช่น อุบัติเหตุเกิดจากการไม่เคารพกฎจราจร การไม่ตรงต่อเวลา การทิ้งขยะไม่เป็นที่ ขาดการรักษาความสะอาด เป็นต้น ความหย่อนยานในเรื่องระเบียบวินัยของประชาชนชาวไทยดังกล่าวต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน

เพื่อจะตอบสนองแนวคิด เกี่ยวกับสภาพปัญหาทางด้านระเบียบวินัยของคนในชาติ ดังกล่าวกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ได้เน้นความสำคัญในการเสริมสร้างระเบียบวินัยแก่นักเรียน จึงกำหนดโครงการเสริมสร้างวินัย

นักเรียนทั่วประเทศขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 (กรมสามัญศึกษา. 2538 : 6) ซึ่งเป็นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการในปีการศึกษา 2544 กรมสามัญศึกษาได้เน้นย้ำให้โรงเรียนจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อส่งเสริม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา เพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่งดี และ มีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และ หลักการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อยู่ร่วมกับคนอื่น ได้อย่างมีความสุข ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และให้ถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดแทรกไว้ในทุกรายวิชา โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกัน พัฒนานักเรียน (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 2)

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 ตอนหนึ่งในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ว่า “ เขาชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริง ต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำ ควบคุมให้ดำเนิน ไปอย่างถูกต้องในฐานะที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขา ได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุมดูแล อย่างใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รongลงมาจากบิดามารดา ” (กรมสามัญศึกษา. 2544 : ไม่มีเลขหน้า)

ดังนั้น การที่จะช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน จำเป็นต้องมี แนวทางการดูแลและพัฒนาเด็กที่ถูกวิธี เพื่อลดภาวะของปัญหา รวมทั้งมีแนวทางส่งเสริมและ พัฒนาจิตใจ อารมณ์และความคิดของเด็ก ได้อย่างเหมาะสม ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543 ข้อ 19 ได้กำหนด ให้สถานศึกษาคำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิเด็ก และเยาวชน ฝึกฝนทักษะและพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาและร่วมแก้ปัญหาของเด็ก และเยาวชน เพื่อดำเนินการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและให้การปกป้องคุ้มครอง อย่างมีเหตุผล รวมทั้งสร้างจิตสำนึกที่ดีในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนด้วย และข้อ 20 ให้ บุคลากรทางการศึกษาคำเนินการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาสิทธิเด็กและเยาวชนด้วยความยุติธรรม โดยการประสานกับชุมชน หน่วยงานของรัฐและองค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยถือ ประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้อง มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้การดำเนินงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนประสบความสำเร็จ จึงกำหนดนโยบาย แผนงานและการดำเนินงานเน้นการป้องกันมา โดยตลอด โดยใช้กระบวนการทางการศึกษาในระบบการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมณรงค์ ป้องกัน และอาศัยความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว องค์กรต่าง ๆ ในการสร้างจิตสำนึกการ ป้องกัน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีภูมิคุ้มกันและทักษะชีวิตที่ถูกต้องเพื่อให้เยาวชนทุกคนในโรงเรียน มีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการประสานงานร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียนและมีวิธีการ เครื่องมือในการทำงานที่ชัดเจนมีองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนิน งานอยู่ 5 ประการ (กรมสามัญศึกษา, 2544 : 5)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ปัญหา
5. การส่งต่อ

สภาพปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ได้ดำเนินงานตามกรอบ การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ด้านการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน โดยมุ่งให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี และสังคมยอมรับ ในเรื่องการประหัด มีความเป็นไทย มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

จากรายงานสรุปภาพรวมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2546 ปรากฏว่า สถานศึกษาที่ดำเนินการ อยู่ในขั้นก้าวหน้าจำนวน 73 สถานศึกษา สถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในขั้นดำเนินการจำนวน

123 สถานศึกษา และสถานศึกษาที่ตระหนักและเริ่มดำเนินการจำนวน 45 สถานศึกษา

(<http://area.obec.go.th/roiet3/dataschool.htm>)

แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าการประพาศิกระเบียบวินัยของนักเรียนนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้น นักเรียนบางส่วนมีความประพาศิในทางที่ไม่เหมาะสม ปรากฏอยู่ทั้งความผิดสถานเบาเช่น ก้ารมาโรงเรียนสาย การหลบหนีโรงเรียน การแต่งกายผิดระเบียบของโรงเรียนและความผิดขั้นปานกลางและขั้นร้ายแรงเช่น การทะเลาะวิวาท เล่นการพนันการประพาศิตนส่อไปในทางชู้สาว และการขาดแคลนด้านปัจจัยการศึกษา ขาดความอบอุ่นในครอบครัว อีกทั้งการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ยังไม่เป็นระบบที่ต่อเนื่อง ถูกต้องตามขั้นตอนกระบวนการแนวปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายยังไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้อง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 ยังคงมีเด็กนักเรียนที่มีปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม และขาดทักษะการดำเนินชีวิต มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดเป็นจำนวนมาก

ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น โรงเรียนจะมีเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนเพื่อแยกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจน สำหรับนักเรียนกลุ่มปกติก็จะส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยกระบวนการเรียนการสอนทั้งด้านวิชาการและด้านทักษะการดำเนินชีวิต รวมทั้งการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ส่วนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหานั้นเป็นกลุ่มที่มีลักษณะขาดความรับผิดชอบ ไม่กระตือรือร้น และไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน

นักเรียนกลุ่มมีปัญหาส่วนมากจะมีปัญหาด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ ปัญหาด้านยาเสพติด ปัญหาชู้สาว ปัญหาด้านพฤติกรรม ปัญหาด้านการเรียน เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากไม่รีบทำการแก้ไข จะทำให้นักเรียนเข้าสู่วงจรของปัญหาอย่างถาวรและจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ติดตามมา เช่นกรณีปัญหา ยาเสพติด จากรายงานผลการดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินครั้งที่ 1 (วันที่ 8 มีนาคม – 5 มิถุนายน 2547) ของกระทรวงศึกษาธิการพบว่า ประเทศไทยยังคงเผชิญกับมิติต่างๆของยาเสพติด ตั้งแต่การผลิต การค้าและการแพร่ระบาด โดยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – ตุลาคม 2546 มีการรายงานตัวของผู้ค้ายาเสพติดทั่วประเทศจำนวน 43,783 ราย ผู้ค้าที่ถูกจับกุม 24,944 คน ผู้เสพรายงานตัว จำนวน 325,541 คน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 14)

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนแทนที่จะได้รับการช่วยเหลือแก้ไขได้ทันทีที่แต่กลับถูกละเลยเพิกเฉยจนกลายเป็นเรื่องใหญ่และยากต่อการแก้ปัญหา อีกทั้ง ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนขาดความเอาใจใส่ดูแลจากครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น ผู้ปกครองและผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับและที่สำคัญคือ โรงเรียนไม่สามารถใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังที่จะศึกษากระบวนการและปัญหาในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาตามขั้นตอนต่าง ๆ ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง เพื่อให้การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ดำเนินไปได้อย่างราบรื่นประสบความสำเร็จดังที่มุ่งหวัง และจะก่อประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนและระบบการศึกษาของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติ ในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ของผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหา จากกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ของผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการและปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ระหว่างโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ต่างกัน
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาคาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

1. โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาช่วงชั้นต่างกัน ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับการปฏิบัติในการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาต่างกัน
2. โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาช่วงชั้นต่างกัน ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับปัญหาจากกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาต่างกัน
3. โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาช่วงชั้นต่างกัน ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการช่วยเหลือนักเรียน และปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนต่างกัน

กรอบความคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการและปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2547 ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางแผนดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน
2. ด้านการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน
3. ด้านการประเมินผลการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร

1.1. ประชากร

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาจากโรงเรียนที่มีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประชากรคือผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 เป็นผู้บริหารจำนวน 241 คน และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 241 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1.1.1 โรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1,2 จำนวน 165 โรงเรียน

1) ผู้บริหาร	จำนวน 165 คน
2) ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน 165 คน
1.1.2 โรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 1,2,3	จำนวน 58 โรงเรียน
1) ผู้บริหาร	จำนวน 58 คน
2) ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน 58 คน
1.1.3 โรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3,4	จำนวน 18 โรงเรียน
1) ผู้บริหาร	จำนวน 18 คน
2) ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	จำนวน 18 คน
รวมประชากรทั้งสิ้น	จำนวน 482 คน และโรงเรียน จำนวน 241 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 74 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 72 คน และได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ลักษณะ จำนวน 74 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

2.1 สุ่มพื้นที่ โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้พื้นที่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 จำนวนทั้งหมด 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ อำเภอหนองพอก อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอเมยวดี (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 39 – 40)

2.2 สุ่มโรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามพื้นที่ในข้อ 2.1 ตามขนาดและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan ได้โรงเรียนทั้งหมดจำนวน 74 โรงเรียน (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 39-40) แบ่งเป็น

2.2.1 โรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1.2 (ป.1-ป.6) จำนวน 52 โรงเรียน

2.2.2 โรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1,2,3 (ป.1-ม.3) จำนวน 15 โรงเรียน

2.2.3 โรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3,4 (ม.1-ม.6) จำนวน 7 โรงเรียน

2.3 สุ่มผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยวิธีการสุ่มแบบ without replacement และดำเนินการสุ่มโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 39 – 40) ได้ผู้บริหารจำนวน 74 คน และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 72 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งได้ ดังนี้

1.1 ตัวแปรด้านสถานภาพ ได้แก่

1.1.1 ผู้บริหาร โรงเรียน

1.1.2 ครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ลักษณะของโรงเรียนแบ่งตามช่วงชั้นที่จัดการศึกษา 3 ลักษณะ ประกอบด้วย

1.2.1 โรงเรียนช่วงชั้นที่ 1,2 (ประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6)

1.2.2 โรงเรียนช่วงชั้นที่ 1,2,3 (ประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3)

1.2.3 โรงเรียนช่วงชั้นที่ 3,4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 6)

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการและปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ปีการศึกษา 2547

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยการมีเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน เพื่อเป็นการส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไข ปัญหา โดยมีเครื่องมือวิธีการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในงานพัฒนานักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินงาน คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ปัญหา
5. การส่งต่อ

ปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา หมายถึง ปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ในด้านการวางแผนดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน และการประเมินผลการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียน

นักเรียนกลุ่มมีปัญหา หมายถึง นักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีปัญหาด้านชู้สาว ด้านยาเสพติด ด้านพฤติกรรม และด้านการเรียน

โรงเรียนช่วงชั้นที่ 1,2 หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีการจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-ประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนช่วงชั้นที่ 1,2,3 หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีการจัดการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - มัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนช่วงชั้นที่ 3,4 หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ที่มีการจัดการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 6

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางหรือข้อควรพิจารณาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมของผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3

2. เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจ เกี่ยวกับการศึกษากระบวนการและปัญหาการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นำไปศึกษาเพิ่มเติมต่อไป